ANG Bayan
Pahayagan ng Partido Komunista ng Pilipinas
Pinapatnubayan ng Marxismo-Leninismo-Maoismo
Edisyong Hiligaynon
Tuig LIII No. 14
Hulyo 21, 2022
www.cpp.ph

EDITORYAL

Batuan ang ginapaigting nga gera ni Marcos sa tunga sang krisis

Lain man ang itsura kag gawi, wala sang pagbag-o sa esensya ang rehimeng US-Marcos sa nagtaliwan nga rehimeng US-Duterte bahin sa mga pundamental nga mga halambalanon sa ekonomya, pulitika kag katilingban. Katulad sang nagtaliwan nga tirano, ginatiglawas ni Marcos ang interes sang dumuluong nga mga imperyalista kag sang lokal nga mga nagaharing sahi. Sa atubang sang nagasingki nga krisis, pagpaigting sang gera ang sabat ni Marcos sa pumuluyo.

Ginatib-ong kag ginapadayon ni Marcos ang mga polisiya kag layi nga kontra-mamumugon kag kontra-mangunguma kag nagapabudlay sa ordinaryo nga mga Pilipino. Nagapangibabaw gihapon ang kaisipan nga militarista kag ginapadayon ang mga tikang nga mapiguson kag brutal nga pasista-teroristang gera batuk sa pumuluyo nga nagapangapin kag nagabato.

Gindeklarar sining karon lang sang mga upisyal sa militar kag seguridad nga igaduso nila ang gasgas na nga palagwaon nga "lokalisado nga sugilanon pangkalinungan" nga pangtabon lang sa lapnagon nga pagpamigos kag pasipikasyon sa masa agud isurender nila ang pagpangapin sa duta kag paghimakas para sa mga repormang agraryo. Kasugpon ini sang ginbansagan nga "peace economy" nga padihot para sa mga daku nga dumuluong nga korporasyon nga multinasyunal nga malaparan nga sakupon ang nabilin nga kadutaan para sa operasyon sa pagmina kag mga plantasyon. May halos 300,000 ektarya nga duta sa Mindanao ang tuyo nga sakupon sang mga kumpanyang Amerikano. Sa sini, ang "lokalisado nga sugilanon pangkalinungan" magapalala, indi magalubad, sa pinakadaku nga problema sang kawad-on sang duta kag pagpang-ulipon sa masang mangunguma nga kabangdanan sang lapnagon nga pag-antus kag gutom sa kaumhan.

Agud maagum ang "kalinungan" para sa mga dumuluong nga korporasyon nga multinasyunal, labi pa nga paigtingon sang reaksyunaryong militar kag pulis ang pagpaniktik kag pagpangkugmat sa masa, gerang saywar kag mga daku nga operasyong kombat. Daku nga perwisyo sa masa ang ginahimo nga pagkudal sa mga baryo, pagistrikto sa hulag sang mga tawo, pagblokeyo sang pagkaon kag iban pa nga pagpamigos sa masa sang nagahari-harian nga mga pasistang suldado. Lapnagon nga pagterorisa kag pagbutang sa peligro sa kabuhi sang masa ang ginahimo nga pagpanghulog sang bomba, pagpang-istraping kag pagpanganyon sang AFP katuwang sang mga daku nga operasyon militar.

Ang padihut nga ini sang National Task Force (NTF)-Elcac bulugasan man sang mga upisyal militar nga minilyon nga piso ang ginabulsa sa mga kikbak sa pondo pang-"surender" kag pakigsosyo sa mga kontrata sa pagpasemento sang mga kalsada (kuno mga

"farm-to-market road") kag pagtukod sang kon anu-ano nga imprastruktura.

Nagapabulag-bulag si Marcos sa pangkatilingban kag pang-ekonomya nga mga ugat sang rebolusyonaryo nga armadong pagbato sang pumuluyo, labi na ang pangunahon nga halambalanon sang reporma sa duta. Agud hatagan-rason ang pagbalibad nga liwat nga buhion ang pagpakigsugilanon pangkalinungan sa pungsodnon nga liderato sang rebolusyonaryong hublag, ginapanginwala sang rehimen nga ang armadong paghimakas padayon nga nagasulong sa bilog nga kapuluan nakaugat sa mga problema nga nagasakup sa bilog nga pungsod.

Labing magalala ang pag-antus sang pumuluyo sa tuyo ni Marcos nga padayon nga sundon ang dalan nga neoliberal nga pila ka dekada na nga naghagmak sa pungsod sa sunud-sunod nga krisis. Ini nga mga polisiya dikta sang International Monetary Fund kag World Bank (IMF-WB) ang nagpiang sa ekonomya sang Pilipinas, gani indi na makatindog sa kaugalingon nga tiil, kag lubos nga nakasandig sa dumuluong nga pamuhunan kag pautang kag sa pag-import sang pagkaon kag iban pang kinahanglanon sang pumuluyo.

Sa nagligad nga mga tuig, labing nagdasig ang pagsadsad sang ekonomya kag pangabuhian sang pumuluyo. Nagalutaw ini sa utang kag nagakapyot sa salbabida nga remitans sang dolyar. Sige-sige ang paggamay sang balor sang piso kontra sa dolyar, kag ang balor sang kwarta nga ginakita sang pumuluyo. Nagakabangkrap ang estado bangud sa pagkaltas sang buhis para magganyat sa mga dumuluong nga kapitalista, nagapalala nga korapsyon sa sobra nga magarbo nga imprastruktura, kag sobra kadaku nga badyet sa militar kag pulis.

Wala-tuo nga buhis ang plano nga ipapanaog sa pumuluyo agud may pangbayad sa utang kag para liwat makapangutang. Padayon nga ginalansang ang manubo nga sweldo sang mga mamumugon sa kagustuhan sang mga daku nga kapitalista. Linibo nga mangunguma ang pagapalayason sa mga duta nga target nga italana para sa mga dumuluong nga kumpanya. Linibo nga empleyado sang gubyerno ang plano nga pagasipaon para "makakinot" samtang nagabuy-unan ang mga burukrata sa daku nga sweldo kag kikbak sa gubyerno. Minilyon ang wala sang trabaho, kag bisan diin man magliso, ang masang anakbalhas ginapabudlayan sang nagasumpit nga presyo sang pagkaon, mga produktong petrolyo, kag ginadingutan sang ila pangabuhian.

Nagapabungol-bungol ang rehimeng Marcos sa reklamo sang pumuluyo. Ginabusalan sila kag ginalumos ang ila singgit. Ginadingot sa ila ang kinamatarung nga magtipon sa dalanon gamit ang pagpangkugmat kag pagpamigos agud punggan nga magbwelo ang militanteng protesta sang pumuluyo. Tuman nga nahadlok si Marcos nga maglupok ang mga welga kag pag-alsa sa tunga sang grabe nga krisis. Ginahimo ni Marcos kag sang iya militar kag pulis ang tanan nga pasista nga pagpang-ipit agud punggan nga magbwelo kag magsulong ang pagbato sang banwa.

Sa atubang sang nagabilog nga paglupok sang krisis sa Pilipinas, kag pagpabungol-bungol sang rehimeng Marcos sa mga reklamo sang pumuluyo, wala sang iban nga himuon ang ang pumuluyong Pilipino kundi ang labing paigtingon ang tanan nga porma sang pagbato. Dapat hugpungon ang nagkalainlain nga sektor para ipakigbato ang gilayon nila nga mga demanda para sa dugang nga sweldo, pagpanubo sang presyo, libreng edukasyon kag serbisyo sa ikaayong lawas kag iban pa. Dapat nila nga organisashon ang nagapadaku nga mga militanteng hulag protesta halin sa mga pabrika, komunidad kag unibersidad padulong sa mga plasa kag dalanon.

Sa kaumhan, wala sang iban nga himuon ang masang mangunguma kundi ang maghugpong kag isulong ang nagkalainlain nga porma sang paghimakas para sa duta kag ipakigbato ang ila mga kinamatarung batuk sa pasista nga pagpamigos. Dapat nila lubos nga batuan ang nagalala nga mga porma sang pagpanghimulos nga nagakuripon sa manggad nga ginpauswag sang ila balhas kag dugo, pamatukan ang kumpanya nga nagapang-agaw sang duta kag nagadambong kag nagahalit sa kapalibutan.

Katulad sa ginpakita sa panahon sang diktaduryang Marcos I, ang rebolusyonaryo nga armadong paghimakas ang pinaka-epektibo nga paagi sang pagpangapin sa interes sang masa kag pagbato sa gera sang pagpamigos sa banwa. Dapat labing padamuon ang numero sang mga Pulang hangaway sa bilog nga pungsod, palaparon kag padamuon ang mga prenteng gerilya kag lapnagon kag maikit nga ilunsar ang mga taktikal nga opensiba.. AB

ANG Bayan

Tuig LIII No. 14 | Hulyo 21, 2022

Ang Ang Bayan ginabantala sa lenggwahe nga Pilipino, Bisaya, Iloco, Hiligaynon, Waray, Ingles kag Espanyol. Nagabaton ang Ang Bayan sang mga kontribusyon sa porma sang mga artikulo kag balita. Ginabuyok man ang mga bumalasa nga magpaabot sang mga saway kag rekomendasyon sa ikauswag sang aton pahayagan.

Kaundan

Ang Ang Bayan ginabantala duha ka beses kada bulan sang Komite Sentral sang Partido Komunista ng Pilipinas

ang.bayan@cpp.ph
@cpp_angbayan1

4 organisador, mag-asawa nga mangunguma, gindukot sang militar

Apat ka aktibista kag organisador ang gindukot sang armadong pwersa sang estado sang Mayo kag Hunyo suno sa report sang Kilusang Mayo Uno kag Gabriela sining Hulyo. Dugang diri, gindukot man sang 94th IB ang mag-asawa nga mangunguma sa Himamaylan City sining bulan.

Wala pa gihapon makita ang mga biktima nga sanday Elizabeth "Loi" Magbanua kag Alipio "Ador" Juat, pareho nga organisador sang mga mamumugon nga nadula halin pa Mayo 3. Ulihi sila nga nakita sa Barangay Punturin, Valenzuela City pagkatapos magtambong sa isa ka pulong. Sa amo man, wala gihapon ginpatuhaw sanday Elgene Mungcal sang Gabriela Women's Partylist kag Ma. Elena "Cha" Cortez Pampoza sang Anakpawis nga gindukot sang Hulyo 3. Ulihi sila nga nakita sa Winfare Supermarket, Moncada, Tarlac.

Sa Negros Occidental, gindukot sang 94th IB ang mag-asawa nga mangunguma nga sanday Gerald Ganti kag Dalen Alipo-on, mga katapu sang Mahalang Farmers' Association, sa Sityo Mambalayong, Barangay Mahalang, Himamaylan City sang Hulyo 15. Pwersahan nga ginsulod kag ginransak sang mga suldado ang balay sang mag-asawa.

Pagpatay. Napatay sa pataratas nga pagpangluthang sang 62nd IB ang mangunguma nga si Pompeo Landisa sa Sityo Catuptop, Barangay Trinidad, Guihulngan City, Negros Oriental sang Hulyo 20. Ginapagwa nga engkwentro ang natabo sa lugar.

Pag-aresto. Gin-aresto sang lokal nga pulis si Gary Campos, isa ka titser nga Lumad-Manobo, sa Tandag City, Surigao del Sur sang Hulyo 17. Gindakup siya sang mga pulis samtang nagabyahe kag ginkulong sa Butuan City Police Station. Katapu si Campos sang organisasyon nga Lumad nga nagapangapin sa Andap Valley Complex batuk sa pagpandambong.

Sa pareho nga adlaw, iligal nga gin-aresto sang mga pulis sa himu-himo nga kaso si Charlie Saliganan, isa ka sibilyan, sa Barangay Poblacion, Sta. Catalina, Negros Oriental.

Samtang, gin-aresto si Ramonito Mahinay sa himu-himo nga kaso nga illegal possession of firearms sang Hulyo 9 sa Sityo Kamanggahan, Barangay Tabon, Vallehermoso, Negros Oriental.

Sang Hulyo 6, gin-aresto sang 79th IB ang isa ka sibilyan sa Sityo Banwa Minatay, Barangay Marcelo, Calatrava, Negros Occidental. Antes sini, ginpaulanan sang bala sang mga suldado ang mga balay sa sityo nga nakapilas sa isa ka bata.

Sa Oriental Mindoro, lima ka sibilyan ang iligal nga gin-aresto sang mga pulis sa Sityo Nara, Barangay Villa Pag-asa, Bansud sang Hulyo 5 sa himu-himo nga mga kaso. Ginkilala ang mga biktima nga sanday Joel Raña Manis, Abegail Buendicho kag ang mag-asawa nga Ricky kag Sarah Hatulan, kag isa nga wala ginhingadlan. Ginaakusar sila nga mga katapu sang BHB.

Pagpang-ipit. Ginharas sang mga suldado sang 54th Engineering Battalion ang pamilya Mijares nga nagadayon sa Sityo Lagtapon, Barangay San Antonio, Himamaylan City sang Hulyo 14. Nauna na nga gintuyo nga dukuton sang pareho nga yunit ang 3-tuig nga bata nga Mijares sang Hunyo 24.

Samtang, sang Hulyo 15, gin-ipit kag wala ginpahanugutan sang administrasyon sang unibersidad nga maka-enrol sa University of Makati si Althea Beatrice Papa, pungsodnon nga upisyal sang Kabataan Partylist. Ginbansagan siya kag ang KPL bilang mga "terorista". AB

Pagpatay sa bata nga Mangyan, ginkundenar sang NDFP

NAGAPANAWAGAN SANG HUSTISYA si Coni Ledesma, nagapamuno sang Special Office for the Protection of Children sang NDFP, para sa bata nga ginpatay sang mga suldado sang 4th IB sa Sityo Tauga Daka, Barangay San Vicente, Roxas, Oriental Mindoro sang Hulyo 3.

Napatay ang bata pagkatapos paulanan sang bala sang mga suldado kag pulis ang balay ni G. Inyab, isa ka tumandok nga Mangyan-Buhid sa amo nga sityo. Pagbalos nila ini pagkatapos aksidente nga makatapak sa mga siod para sa baboy-talunon ang tropa nila samtang nagalakat sa duta ni G. Inyab. Ginpagwa sang mga suldado nga napatay sa isa ka engkwentro ang bata kag gin-aresto si G. Inyab, isa ka tigulang nga babaye kag isa pa ka bata.

Dapat hatagan sang indemnipikasyon sang mga suldado ang pamilya sang biktima bilang bayad sa halit nga gindulot nila kag paglapas sa internasyunal nga makatawong layi, siling niya.

80 tindahan sa Carbon Market, gindemolis

SUNUD-SUNOD NGA DEMOLISYON ang ginhimo sang mga tinawo sang lokal nga gubyerno sang Cebu City sa 80 tindahan sa Unit II sa Carbon Public Market sang Hulyo 15 kag 18. Kaangut ini sa ginahimo nga pribatisasyon sa amo nga merkado nga ginadumalahan sang Mega-wide Construction Corporation, katuwang ang lokal nga gubyerno.

Suno sa grupo nga Carbonhanong Alyansa alang sa Reporma ug Bahandianong Ogma sa mga Nanginabuhi (CARBON), magataas ang renta sa pwesto bangud sa pribatisasyon kag mangin eksklusibo sa pila nga manugtinda.

Ginpadayon ang demolisyon sa pihak sang barikada nga gintukod sang mga manugtinda kag ila mga suporter.

Ginatantya nga 12,000 manugtinda kag trabahador ang madulaan sang pwesto. Dugang diri, ginatantya nga 700 kabalayan ang igademolis sa katambi nga Sityo Bato, Barangay Ermita nga pagasakupon sang konstruksyon sang bag-o nga mga bilding.

Pagtukod sang *eco-zone* sa militarisado nga bahin sang Davao City, ginkundenar

Ginkundenar sang National Democratic Front-Southern Mindanao Region (NDF-SMR) ang plano sang pamilya Duterte nga maglatag sang "economic zone" sa pinakamilitarisado nga mga lugar sa Davao City. Siling sini, ginapatampok sang plano nga ini nga pagpang-agaw sang duta ang tunay nga tuyo sang kampanya kontra-insurhensya sang sadto meyor sang Davao kag subong bise presidente nga si Sara Duterte-Carpio.

Sang ikaduha nga semana sang Hulyo, gin-anunsyo sang lokal nga gubyerno ang pagbaylo-gamit sa 25-ektaryang duta sa Barangay Daliao, Toril kag 80-ektaryang duta sa katambi nga Bunawan kag Tibungco, tanan sa Davao City. Ang mga duta nga ini ulumhan sang linibo nga mangunguma kag Lumad nga wala sang kaugalingon nga duta. Sa baylo nga ihatag sa ila, tuyo sang mga Duterte nga tukuran ang duta sang isa ka agro-industriyal nga "economic zone" nga panginpuslan sang mga burukrata (sa porma sang mga kikbak sa imprastruktura) kag dumuluong nga mga kumpanya.

Ang mga barangay nga ini upod sa mga lugar nga gindeklarar nga "insurgency-free" sang Hunyo 21 sang 10th ID sang Armed Forces of the Philippines (AFP). Ginhimo ang deklarasyon sa tunga sang wala-untat nga militarisasyon, pagpangmasaker, pagpamatay, iligal nga pagpang-aresto kag detensyon, intimidasyon, pilit nga "pagpasurender" sa mga sibilyan kag pilit nga pagpaidalom sa ila sa kuno mga "organisasyong masa".

Ang Toril, sa partikular, masobra isa ka dekada na nga pokus sang wala-untat nga militarisasyon sang AFP. Sang nagligad nga tuig, gintukod diri sang 10th ID ang peke nga mga asosasyon sang mangunguma para hatagan dalan ang pagsulod sang komersyal nga plantasyon kag iban pang dumuluong nga kumpanya.

Gintawag sang NDF-SMR nga "tinonto" ang plano nga pagtukod diri sang *sweatshop* (pabrika nga atrasado kag barato magpanweldo). Pagapalalaon lang sini ang problema sang kawad-on sang duta sang mangunguma kag Lumad kag magabunga sang malala nga porma sang pagpanghimulos sa mga mamumugon.

Igatransporma sang mga "agro-industrial eco-zone" nga ini ang produktibo nga mga dutang agrikultural padulong sa mga plantasyon nga may isahanon nga pananom para sa eksport kag mga planta nga nagaproseso kag nagapakete, kag mga lugar pangturismo. Sa gilayon, pagapalayason sang mga ini ang mga mangunguma. Sa pangmalawigan, pagasamaron sini ang sadto produktibo nga duta dulot sang paggamit sang makahililo nga mga kemikal (pestisidyo kag iban pa), pareho sang natabo na sa madamo nga plantasyon sa Mindanao.

Indi luwas sa plano nga ini nga tukuran sang mga "eco-zone" ang mga dutang ansestral sang mga Lumad sa iban pang bahin sang rehiyon. "Sa Talaingod, inektarya na ang ginbutangan sang mga dalan kag resort nga ... magapalayas sa ginatos ka pamilya nga Ata-Manobo halin sa ila mga duta kag pangabuhian." AB

Ayuda para sa mga biktima sang baha sa Quezon City. Nagkadto sa upisina sang DSWD ang mga residente sang Barangay Tatalon, Quezon City sang Hulyo 18 para iduso nga hatagan sila sang pagkaon kag ayuda. Mga biktima sila sang tagaliog nga pagbaha sa ila nga komunidad sang Hulyo 16.

Krisis sa kuryente sa Mindoro. Linibo nga residente sang San Jose, Occidental Mindoro ang nagmartsa sa banwa sang gab-i sang Hulyo 16 para kundenahon ang perwisyo nga dala sang mga *brown-out* dulot sang kapalpakan sang lokal nga kooperatiba sang kuryente nga hatagan sila sang maayo nga serbisyo. Plano nila nga maghimo sang mga martsa kada gab-i sa sulod sang lima ka adlaw. Ara sa 12-14 oras ang naagyan nila nga *brown-out* kada adlaw.

Luwas nga balik eskwela, ipadayon na. Nagrali sa atubang sang Kongreso sang Hulyo 18 ang mga myembro sang Kabataan Partylist kag ACT Teachers Partylist para iduso ang nagakaigo nga mga tikang para sa luwas nga pagbalik sa *face-to-face* nga klase sa Nobyembre. Antes sini, nagpanawagan ang mga titser nga indi na ipaiway ang atubangay nga klase.

Protesta nga "Atin ang Pinas!" sa Laguna kag Manila Bay. Naghimo sang fluvial protest ang mga mangingisda sang Pamalakaya sa Laguna kag Manila Bay sang Hulyo 12 bilang pagdumdom sa ika-6 na anibersaryo sang pagdaug sang Pilipinas batuk sa pag-angkon sang China sa West Philippine Sea.

203rd IBde kag pulis, gin-ambus sang BHB-Mindoro

PITO ANG NAPATAY kag apat ang napilasan sa ambus sang Bagong Hukbong Bayan (BHB)-Mindoro batuk sa nagaoperasyon nga mga suldado sang 203rd IBde kag Special Action Force sang pulis sa Sityo Miyahe, Barangay Mambog, Bongabong, Oriental Mindoro sang Hunyo 8.

Sakay sang duha ka siksbay nga trak ang pasistang tropa sang mga suldado kag pulis sang ambusan sang mga Pulang hangaway ala-una sang kaaganhon. Kabahin ang mga suldado kag pulis sang dalagkuan nga nakapokus nga operasyon militar sa amo nga lugar.

Mapanghalit nga mga proyektong reklamasyon, ginpanubli ni Marcos kay Duterte

Sa unang adlaw sa poder, pakitang-tawo nga ginbalabagan ni Ferdinand Marcos Jr ang hagna nga pagtukod sang sona pang-ekonomya sa Bulacan kon sa diin igalatag ang higante nga proyektong Aerotropolis sang San Miguel Corporation (SMC). Siling niya, disbentaha ang kontrata nga ini sa estado. Sa aktwal, liwat lamang niya nga ibalik sa negosasyon ang proyekto para siya naman ang manginpulos sa mga kikbak diri. Duha ka adlaw pagkatapos niya ibasura ang hagna, liwat ini nga ginpresentar sa Senado sang utod niya nga si Imee Marcos.

Isa ang ₱736-bilyong Aerotropolis sa mapanghalit sa kapalibutan, indi siyentipiko kag kontra-pumuluyo nga mga proyektong reklamasyon nga ipanubli sang rehimeng Duterte kay Marcos. Ang iban pang mga daku nga proyekto nga ara sa lebel-aplikasyon amo ang Sangley Point International Airport Reclamation Project (1,900 ektarya) sang mga Remulla, ang 1,500-ektaryang plano nga reklamasyon sang SM Prime Holdings sa baybayon sang Cordova, Cebu kag Cavite Province Land Reclamation and Development Project sang mga Revilla (1,332 ektarya) nga ginhatag sa Century Peak Corporation, isa ka kumpanya nga ginapanag-iyahan sang suporter ni Duterte nga si Wilfredo Keng.

Luwas diri, may ara nga 120 proyekto na nga nakasumiter sa Philippine Reclamation Authority (PRA) nga ara sa nagkalainlain nga lebel sang aplikasyon, pagdesinyo kag implementasyon. Ang 50 sini ara sa Manila Bay.

Himbunanay sang burukrata kag burgesya

"Indi sa panahon ko," ang sabat ni Rodrigo Duterte sang 2020 sang pamangkuton siya kon ano ang polisiya sang iya rehimen kaangut sa reklamasyon. Sa ngalan sang kontra-korapsyon, ginbalik niya sa renegosasyon ang mga proyekto para maghukhok sang kikbak halin sa mga kontrata. Antes sini, ginpaidalom niya sa iya upisina ang PRA para isentro sa iya ang suhulan.

Sa katapusan sang iya termino, indi magnubo sa 30 porsyento ang ginpahanugutan niya nga maghimo sang reklamasyon. Trese sini ara sa Manila Bay. Isa ang Pasay Harbor City Reclamation Project sang iya kroni nga si Dennis Uy kag kasosyo nga kontraktor nga Chinese ang sa lebel na sang aktwal nga implementasyon. Pinakadaku ang 650-ektarya nga Navotas City Coastal Bay Reclamation Project sang Argonbay Construction Company, subsidyaryo sang SMC sang "suod niya nga abyan" nga si Ramon Ang.

Sa report sang PRA, lima ka proyekto ang ginpahanugutan ni Duterte nga magsugod sang reklamasyon (apat sa Manila Bay, isa sa Mandaue, Cebu), walo ang may awtorisasyon nga padayunon ang mga plano (lima sa Manila Bay kag tig-isa sa Batangas, Samar kag Minglanilla sa Cebu) kag 14 ang ara sa lebel sang kasugtanan sa mga lokal nga gubyerno (apat sa Manila Bay, tatlo sa Cebu, duha sa Cagayan kag tig-isa sa Batangas, Southern Leyte, Iloilo, Palawan kag Surigao del Sur). Sa kabilugan, nagalab-ot sa masobra 4,500 ektarya ang pagatugahon nga mga isla kag ekstensyon sang mga baybay sang mga proyekto nga ini.

Kadam-an sang mga kontrata direkta nga ginhatag ni Duterte sa iya mga alyadong kumprador kag pulitiko. Luwas kay Ang kag Uy, ginhatag ni Duterte ang Pasay Reclamation Project (360 ektarya sa pamilya Sy. Ginpahanugutan niya nga padayunon ang Manila Waterfront City Reclamation Project sang mga Gatchalian, Mandaue City North Reclamation and Development Project sang mga Romero kag Batangas Port Reclamation Project sang mga Leviste.

Ginpahanugutan man ni Duterte ang pagtukod sang Horizon Manila sang pamilya Legaspi, isa sa pinakadaku nga pribadong kontraktor sang gubyerno nga imbolbado sa mga maanomalya nga proyekto sang sadto President Gloria Arroyo. Madayon gihapon ang Manila City of Pearl Project sang UAA KinMing nga ginapanag-iyahan sang iya suporter nga Chinese nga si Kitson Soriano Kho.

Guwa sa PRA, pila pa sa may nakapresentar nga aplikasyon amo ang proyektong reklamasyon sa Dumaguete City kag Laguna Lakeshore Expressway.

Baliskad sa ginapabugal nga magatuga ang mga proyekto nga ini sang "gatos-libo nga mga trabaho", lunsay mga kontraktwal, temporaryo kag manubo nga klase ang mga trabaho nga ginatanyag sa mga Pilipino. Ini bangud halos tanan sa mga ini magagamit sang mga dumuluong nga kumpanya halin sa pagdisenyo tubtob sa *dredging* kag aktwal nga pagplastar sang mga isla. Lakip sa mga ini ang China Harbor Engineering Company, isa ka subsidyaryo sang China Communications Construction Company, ang kumpanya nga iligal nga nagahimo sang reklamasyon sa West Philippine Sea. *(Una nga bahin)* AB

Mga hangkat sa pagka-lesbyana nga Pulang hangaway

Sang pamangkuton ano ang pinakamaayo niya nga inagihan sa Bagong Hukbong Bayan (BHB), nagayuhom nga ginpaambit ni Ka Nica ang kis-a nga pagpakigsaot niya sa isa ka babaye sa atubang sang mga kaupod kag masang mangunguma. Daku nga bagay ato, siling niya, bangud una pa lang niya nabatyagan nga naghayag siya indi lang bilang Pulang hangaway, kundi bilang isa ka lesbyana sa hangaway sang banwa kag rebolusyonaryong hublag.

"Kagawian sa lugar nga pagkatapos sang hilikuton masa, nagatilipon ang masa kag mga Pulang hangaway sa isa ka programa pangkultura. Tampok sa amo nga pagtilipon ang saot sa pagpangaluyag. Syempre, sa tradisyon, saot ini sa tunga sang lalaki kag babaye. Halos mahulog ako sa bangko sang tawagon ako sa entablado. Samtang mahuyaon ako nga nagpalapit, ginpabugal sang kaupod nga emsi nga isa ako ka 'babaye nga may tagipusuon nga lalaki.' Amo gani, gintawag man sa entablado ang isa ka babaye nga mangunguma para makigsaot sa akon! Nalipay gid ko!"

Antes sina, indi masyado nga kumportable si Ka Nica nga mangin "out" (o hayag) nga lesbyana sa BHB, bisan makita man sa iya gunting sang buhok kag gawi. "Indi gid man ako kloseta (o nagatago). Indi lang gid ako tipo nga nagasugilanon bahin sa akon seks sa kada estorya. Pero sadto nga hapon nga ina, sa atubang sang masa nga nakatipon kag lunsay mga Pulang hangaway, ang masanag nga pamatyagan ko sa pagpahayag sa kon sin-o gid ako."

Sa atubang sa mga bias o negatibo nga panan-awan sa mga lesbyan antes kag umpisa nga mag-entra sa BHB, ginklaro ni Ka Nica nga samtang may ara pa nga mga bias sa sulod sang hangaway sang banwa, malayo ini sa nakatroma nga inagihan sa katilingban nga burgis.

Bisan pa kuno nga nagahatag sang manabaw nga pagbaton sa LGBTQ ang mga kapitalistang pungsod pareho sang pagpakasal sang magkaparehog seks, ang burgis nga katilingban, sa esensya *homophobic* (may kaakig sa mga tuhay seks) kag napun-an sang tanan nga porma sang pagkangil-ad. "Mahimo may mga konsesyon sila sa halambalanon sang kasal, pero padayon nga ginabiktima... ang mga LGBTQ sa lugar sang trabaho kag imol nga komunidad, o sa lapnagon nga "hate crime" (krimen sa pagkangil-ad) kag brutalidad sang pulis. Tinonto nga ginatib-ong ang isa sa amon basehan nga kinamatarung, pero sa gwa sini pagapiguson kag pagakugmaton.

Indi lang pagpakasal sang parehong seks sa Partido Komunista sang Pilipinas ang pagkatuhay sang pungsodnon-demokratikong rebolusyon sa burgis nga katilingban, suno kay Ka Nica, kundi bangud sa tunay nga pagtinguha sang Partido kag sang kahublagan nga itib-ong kag isapraktika ang prinsipyo sang pagrespeto sa pagkilala sa seks kag oryentasyon sekswal. "Ang pagkatuhay gid man ang kamatuoran nga may nagapadayon sa pagkontra sa sulod sang paghimakas, isa ka rebolusyong pangkultura, batuk sa tanan nga porma sang negatibo nga paglantaw kag inhustisya, lampas pa sa halambalanong seks," paathag niya.

Nasaksihan kuno ni Ka Nica ang mga kadalag-an nga ini sa mga gamay nga paagi pero makakilibot, sa inadlaw nga aktibidad kag pagtungod sang hilikuton masa sang BHB. "Kon ginakilala sang mga kaupod ang mga bakla kag lesbyana nga nagapalupok sa panahon sang mga aksyong militar, labi na kon nasorpresa sa mga depensiba. Ukon kon nagahatag sang mga pagtuon kag maayo nga makapaathag. Bisan sa simple nga pagkilala sa mangin isa ka Pulang hangaway nga nakapangibabaw sa mga sakripisyo sa atubang sang pasista nga kontra-rebolusyon ni Duterte. Amo ina ang mga tion nga makita ka nila—isa ka rebolusyonaryo, guwa sa imo nga sekswal nga oryentasyon. Sa pagpursiger nga mangin isa ka maayo nga kaupod sa pagtungod sa mga hilikuton, mas labi ako nga mangin hayag nga nagatib-ong sa paghimakas LGBTQ."

Kon nagatuhaw ang mga hibo sang negatibo nga paglantaw, mapasyensyahon lang si Ka Nica... "Kahigayunan ini para makapaathag... Indi nila kasal-anan nga ginlumos sila sa sayup kag dekahon nga panan-awan sang midya. Mabudlay kag makabatyag ka sang 'kakapoy sa pagkatuhay', pero amo man gid ang rebolusyon sa kultura, di bala?"

Ginpaambit man ni Ka Nica ang masami nga sayup nga paglantaw nga isa ka panahon lang ang pagkalesbyana nga tomboy (*butch*) katulad niya. "O indi ko pa lang nakilala ang lalaki nga para sa akon, kag magabag-o pa ako. Mapasensyahon ko nga ginapaathag ang ginatudlo sang Marxismo nga ang pagbag-o ginatalana sang mga layi nga internal. Nagapati ako nga ang oryentasyon nga seks internal nga prinsipyo kag panan-awan sang kada tawo, nga ang mga panggwa nga kundisyon, katulad sang "husto nga lalaki," indi lubos makapabag-o sa "pagkagusto sang isa sa iban."

Halos tatlo ka tuig na nga kasal sa isa man ka babayeng Pulang hangaway si Ka Nica, pero ginkalipay gihapon niya nga dumdumon ang tion nga ato sang saot sang pagpangaluyag. "Ginakilig gihapon ako," hambal niya nga nagakadlaw. Sa kahigayunan nga ato kag madamo nga iban pa pareho sadto, ginapabugal niya nga lesbyana siya sa BHB kag rebolusyonaryong hublag. AB

Ang pagpanunto nga Coco Levy Fund

Naglupok umpisa ulihi nga bahin sang dekada 1970 ang lapnagon nga mga protesta sang mga mangunguma bangud sa pagpanunto nga *coco levy fund* sang diktaduryang US-Marcos I. Sa tuyo nga pakalmahon ang ila militante nga pagbangon, nagpagwa ang diktador nga si Ferdinand Marcos Sr sang mandu sang Septyembre 17, 1980 para isuspinder ang pagpangulekta sang amo nga buhis.

Wala sini napakalma ang mga akig nga mga manugniyog. Indi nila basta na lang batunon nga binilyong piso ang ginakawat sa ila sang diktadurya, kahimbon ang mga monopolista sa niyugan.

Sang Pebrero 1, 1981, pila ka adlaw antes ang pagbisita ni Pope John Paul II sa Manila, nagprotesta ang 6,000 manugniyog halin sa lima ka banwa sang Quezon. Antes pa man makatipon sa plasa sang banwa sang Guinayangan, ginpalukpan sang mga awtomatikong riple sang mga suldado sang Philippine Constabulary (PC) ang mga mangunguma. Duha ang ginreport nga napatay kag naglab-ot sa 1,000 ang napilasan. Naliwat ang mapintas nga pagbungkag sang Hulyo 14 sa tuig man nga ini sang ginpaarakan sang mga suldado ang ginatos nga manugniyog nga nagaprotesta sa Daet, Camarines Norte. Pito ang napatay kag masobra 20 ang napilasan.

Sa pihak sang mabangis nga sabat sang pasistang estado, nagpadayon ang mga protesta sa bilog nga pungsod tubtob nga dalayon nga ginsuspinder ni Marcos Sr ang *coco levy fund* sang Septyembre 11, 1983. Halin sadto, sige-sige ang paghimakas sang mga manugniyog para mabawi nila ang binilyon nga piso nga ginkawat sa ila.

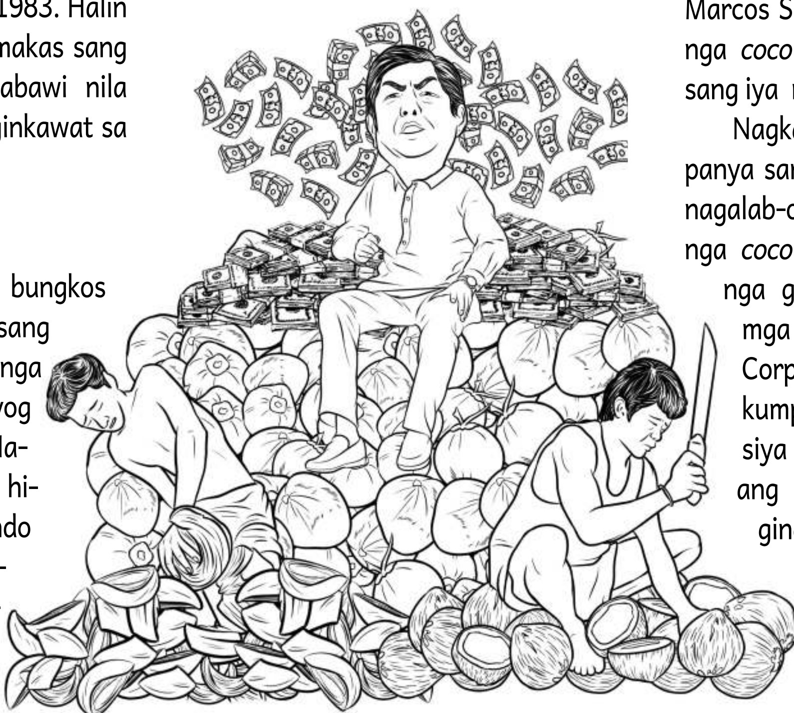
Ano ang Coco Levy Fund?

Ang Coco Levy Fund bungkos sang mga buhis sa idalom sang diktaduryang US-Marcos nga ginpuga sa mga manugniyog nga daw sapal sang lubi. Halin sa gata nga ini, tuyo nga himuon kuno ang isa ka pondo nga "magapauswag sa pangabuhian" sang mga manugniyog kag sa industriya sang niyugan sa pungsod.

Pero kabaliskaran ang natabo. Ginkawat kag ginpanginpuslan sang mga Marcos kag mga kroni sini ang nakulekta nga buhis. Pila sa mga nagpanginpulos diri amo sanday Juan Ponce Enrile (sadto Ministro sa Depensa kag subong Legal Adviser ni Marcos Jr), Eduardo "Danding" Cojuangco kag Maria Clara Lobregat, daku nga agalon nga mayduta kag negosyante sa niyugan sa Zamboanga.

Ginsuguran ang pagkulekta sang buhis sang Hunyo 17, 1971 sa tantos nga ₱0.55 kada 100 kilo sang kopra (katumbas sang ₱38.45 sang 2020). Ang pondo gindumalahan sang Philippine Coconut Federation, Inc., ang pinakadaku nga organisasyon sang mga negosyante sa niyugan.

Sang panahon sang layi militar, sunud-sunod nga pagpanunto ang ginhimo sang diktadurya sa mga manugniyog. Nagpagwa si Marcos Sr sang Hunyo 30, 1973 sang PD 232 nga nagtukod sang Philippine Coconut Authority (Philcoa) kag ginbutang diri si Enrile bilang presidente. Sang Agosto 1973 gintukod ang Coconut Consumers' Stabilization Fund (CCSF) kag dugang nga ₱15 kada 100 kilo sang kopra ang ginsukot sa mga manugniyog. Ang ginasiling nga pondo sang mga manugniyog ginhimo nga puhunan sa mga pribadong kumpanya. Naglab-ot sa ₱100 milyon kada bulan ang nagkadto sa mga kumprador, eksporter kag iban pang mga daku nga negosyante sa niyugan. Sang Nobyembre 14 sang tuig man nga ina, gintukod ang Coconut Industry Development Fund kag nangulekta sang dugang nga ₱20 sa kada 100 kilo sang kopra.

Gingisa sa kaugalingon nga mantika

Sang Hulyo 29, 1975 ginpagwa naman ang PD 755 para baklon sang Philcoa ang 64.98% sang First United Bank gamit ang kuleksyon nga *coco levy fund*. Halin diri gintukod ang United Coconut Planter's Bank (UCPB) kon sa diin ginkuripon ni Cojuangco ang 7.2% kag ni Marcos Sr ang 10% nga mga sapi. Ginhimo nga presidente sang UCPB si Cojuangco. Sang 1978, gintukod ang United Coconut Oil Mills kag ginkontrol ang 97% sang tanan nga galingan sa industriya sang niyog.

Sa tantya sang Kilusang Magbubukid ng Pilipinas, 42% ang nadula sa kita sang mga manugniyog halin 1979 tubtob 1982 bangud sa *coco levy* kag monopolyo sa niyugan. Naglab-ot sa ₱9.8 bilyon ang nahukhok diri ni Marcos Sr. Sa kabilugan, ₱150 bilyon nga *coco levy fund* ang gindambong sang iya mga kroni.

Nagkadto sa sari-sari nga kumpanya sang mga kroni ni Marcos ang nagalab-ot sa 81% sang nakulekta nga *coco levy*. Lakip diri ang pondo nga ginbakal ni Cojuangco sang mga sapi sa UCPB, San Miguel Corporation kag 14 iban pang kumpanya sa niyugan (napatay siya nga wala man lang naibalik ang iya gindambong). Samtang, gingamit ni Enrile ang *coco levy fund* sa pagbakal sang mga kumpanya nga Primex Coco, Pacific Royal, Clear Mineral kag iban pa. AB

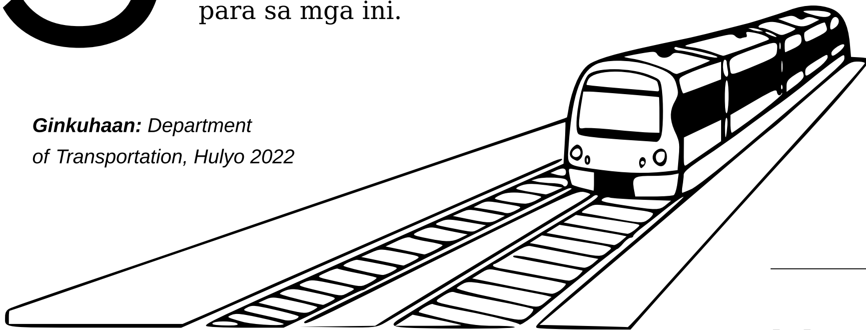
SA MALIP-OT NGA PULONG

3

ginpangako nga proyekto nga sistema sang tren (Calamba pakadto sa Bicol, Tagum-Davao-Digos, kag Clark pakadto sa Subic) nga wala sang nadangtan bangud wala man gin-aprubahan sang China ang mga pautang para sa mga ini.

Ginkuhaan: *Department of Transportation, Hulyo 2022*

60%

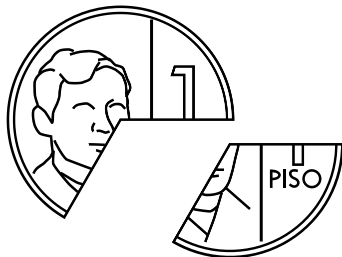
sang mga mamumugon sa bilog nga kalibutan ang subong nagasweldo sang mas manubo kumparar sa antes magpandemya.

Ginkuhaan: *UN Global Crisis Response Group on Food, Energy and Finance, Hunyo 2022*

Hunyo 12, 2016

nagdesisyon ang Permanent Court of Arbitration sa The Hague, The Netherlands pabor sa Pilipinas kontra sa pag-angkon sang China sa soberano nga teritoryo sini sa West Philippine Sea.

₱0.87

balor sang ₱1 subong kumparar sa balor sini sang 2018.

12

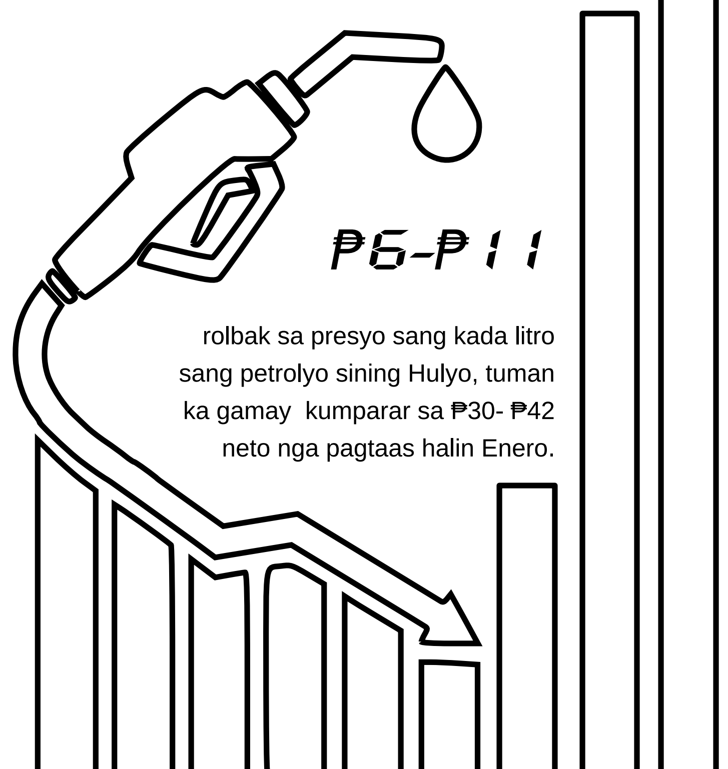
mamumugon ang napatay dulot sang indi luwas nga mga kundisyon sa pabrika sining nagligad nga 6 ka semana. Wala pa sang nasilutan sa naimbolbar nga mga kumpanya.

₱9.35 M

ang **balor sang relo nga suksok ni Ferdinand Marcos Jr sa iya nga inagurasyon** nga ginsundan sang 3 ka magarbo nga salu-salo sa Malacañang sa una niya nga 5 ka adlaw.

Patek Philippe Nautilus 5980R-001 18k rose gold

₱6-₱11

rolbak sa presyo sang kada litro sang petrolyo sining Hulyo, tuman ka gamay kumparar sa ₱30- ₱42 neto nga pagtaas halin Enero.

₱14.8 B

ang ginasiling nga makinot sang gubyerno sa **padihut nga "rightsizing"** sang burukrasya—**pagpahalin sang linibo nga kontraktwal nga empleyado sang gubyerno.**

Presidente sang Sri Lanka, ginpatalsik sang higante nga protesta

Ginatos kalibo nga akig nga pumuluyo ang nag-atake kag nagpalibot sa palasyo ni President Gotabaya Rajapaksa sa Colombo, kapital sang Sri Lanka sang Hulyo 9. Ang pagdumog sa palasyo putukputukan sang apat ka bulan nga mga paghulag sang mga Sri Lankan sa atubang sang tuman kalala nga krisis sa ekonomya, gutom kag kaimulon.

Napilitan nga maglayas sa palasyo si Rajapaksa sa adlaw nga ina kag upisyal nga nagresayn sa pwesto sang Hulyo 14. Pareho sa eksena sang ginpalayas si Ferdinand Marcos Sr sa Malacañang sang 1986, nagpalagyo si Rajapaksa sakay sa eroplano sang militar pakadto sa Maldives sang Hulyo 13. Naglupad siya pakadto sa Singapore sa masunod nga adlaw.

Sa mga balita, makita ang kasadya sang ordinaryong pumuluyo nga Sri Lankan. Ginsulod nila ang bugana nga palasyo, nagkaon sa kusina sini, ginhigdaan ang kama sang presidente, naglangoy sa *swimming pool* kag gingamit ang malahalon nga kagamitan.

Sang Mayo 10, una na nga natulod nga magresayn bilang puno nga ministro ang iya utod nga si Mahinda Rajapaksa. Ang ginbulos sa iya si Ranil Wickremesinghe, isa ka malapit nga alyado sang ila pamilya. Gintapos sang higante nga protesta ang duha ka dekada nga paghari sang mga Rajapaksa sa Sri Lanka.

Ang pamilya Rajapaksa daw pareho sang mga Marcos sang Pilipinas. Nagpangabuhi sang bugana sa tunga sang gutom kag pag-antus sang pumuluyo. Sila man ang responsable sa henosidyo nga gera sang temprano nga bahin sang dekada 2000 nga nagpatay sa halos 40,000 minoryang Tamil.

Ang kahublagan nga ginatawag Gota Go Home (Gota pauli ka na) nga sang ulihi nangin Gota go to jail (ikulong si Gota) ang nangin sentral nga panawagan sang mga protesta. Sa subong, ginliso nila ang panawagan pakadto sa Ranil Go Home (Ranil pauli ka na) pagkatapos ibutang nga temporaryo nga presidente sang Hulyo 14 ang alyado nila nga si Wickremesinghe. Nagdeklarar sang state of emergency sa pareho nga adlaw kag nagpamahog sang mapintas nga pagbungkag sa mga demonstrasyon pero wala na ini ginpatuman sang mga pulis. Nagbalibad man ang mga korte nga magpaggwa sang mga *warrant of arrest* batuk sa mga raliyista.

Ano ang natabo sa Sri Lanka?

Natukod ang makagagahum nga hublag masa dulot pangunahon sang palpak nga sabat sang gubyerno nga Rajapaksa sa krisis sa ekonomya nga ginbunga sang higante nga utang pangluwas nga indi na mabayaran kag pagkaubos sang reserbang dolyar sini.

Ginpalubha ini sang malaparan nga korapsyon, pagpapanaog sang makahalalit nga mga polisiya sa ekonomya, sobra nga konsentrasyon sang gahum sa pila kag palpak nga sabat sa pandemya sang gubyerno.

Ang $55 bilyon nga utang pangluwas sang Sri Lanka katumbas sang 69% sang kabilugan nga balor sang lokal nga produksyon sa pungsod. Kabahin sini ginpatuyangan sa pagtukod sang maluho nga imprastruktura nga ginpakete nga magpasikad sa ekonomya.

Sang Abril nag-untat magbayad sang utang pangluwas ang pungsod kag bangud diri, nangin hugot ang liwat nga pagpautang sa Sri Lanka. Bangud sa mga pag-istrikto sa idalom sang pandemya nga Covid-19, nagluntad ang malaparan nga dislokasyon sa turismo, nagluya ang pag-eksport sang tela, produkto nga niyog kag iban pa (nga tuman nga nagasalig sa gina-import nga materyales), kag naghina ang pagsulod sang dumuluong nga remitans halin sa mga mamumugon nga migrante.

Bangud diri, naubos ang reserbang dolyar nga ginpangbayad sa imported nga langis, pagkaon, gatas kag bulong nga kinahanglanon sang pungsod. Nakuga sini ang lokal nga produksyon pang-agrikultura kag pang-industriya, nagdulot sang malaparan nga kawad-on sang kuryente kag pagtimbuok sang mga presyo. Dugang pa diri ang pagbagsak sang 77% sang balor sang *rupee* (kwarta sang pungsod) kontra sa dolyar halin 203 pakadto sa 360 sa una nga bulan sang tuig.

Nangin resulta sini ang malala nga kakulangon sa suplay sang nagapanguna nga balaklon. Minilyon ang nagantus sa malaba nga pila para lang makabakal sang basehan nga pagkaon, *kerosene* (ginagamit sa pagluto) kag gasolina. Nagrehistro sa 122% ang implasyon sa pungsod sang Hunyo.

Ginalauman sang Partido Komunista sang Pilipinas nga indi ini ang mangin katapusan sang pag-alsa sang pumuluyo sa bilog nga kalibutan bangud sa nagapalubha nga sosyo-ekonomiko nga kahimtangan sang masang anakbalhas. AB

Pangkalibutanon nga krisis sa pagkaon, ginapalala sang mga sangsyon sang US sa Russia

Antes pa man mag-igrab ang gera sa Ukraine, nagahana na ang isa ka krisis sa pagkaon sa kalibutan dulot sang problema sa balaligyaan sa panahon sang pandemya, mga malain nga epekto sang *climate change* kag pagtimbuok sang presyo sang langis kag *natural gas*. Ang pangkalibutanon nga krisis nga ini labing ginpalubha kag gintulod sa bibi sang mga sangsyon sang US nga bangian nga ginpapanaog sa Russia.

Ang mga sangsyon mga polisiya o tikang nga pagpangpresyur sa balaligyaan kag pamuhunan sang isa ka pungsod. Nagalab-ot subong sa 11,000 indibidwal nga mga sangsyon ang ginpapanaog sang US sa Russia. Gintarget sang mga ini ang hulag sang kwarta nga *ruble* kag balaligyaan, mga bangko kag kumpanyang Russian, produksyon kag pag-eksport sang langis kag *natural gas*, mga malapad nga ulumhan, operasyon sang mga barko, eroplano kag trak, sektor sa teknolohiya kag pati ang midya sang pungsod.

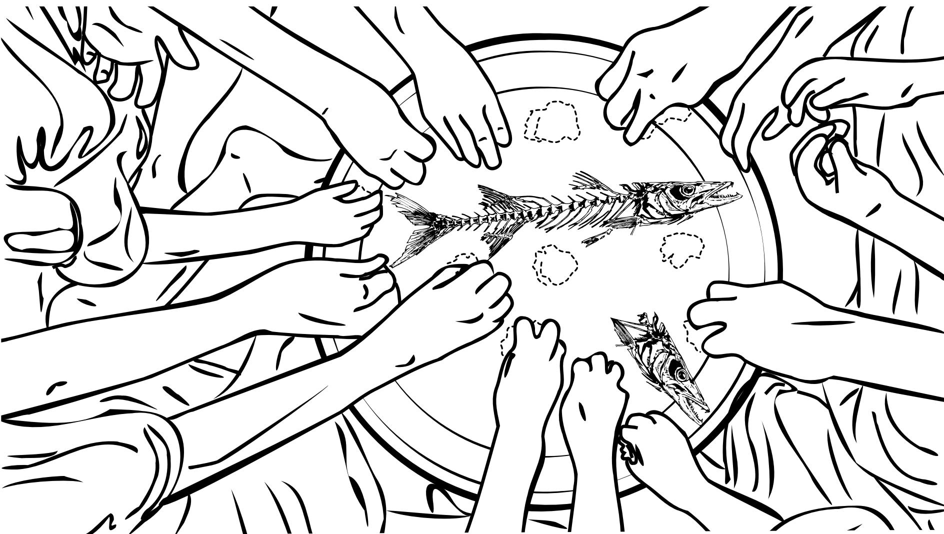
Ginakabig sang Russia ang mga ini nga direktang atake kag deklarasyon sang gera sang US batuk sa pumuluyong Russian. Bisan indi direkta nga ginpapanaugan sang mga sangsyon ang mga produkto pang-agrikultura kag pag-eksport sang mga ini, apektado ang mga ini sang "domino effect" (o epekto sa iban nga patag sang balaligyaan) sang mga sangsyon. Indi hilway nga maka-eksport ang Russia bisan sa mga pungsod nga wala magsuporta sa mga sangsyon.

Mayor nga eksporter sa agrikultura

Ang Russia isa sa pinakadaku nga eksporter sang produktong pagkaon. Halos sanglima o 18% sang pangkalibutanon nga suplay sang trigo (ginahimo nga arina) ginaeksport sini, tatlo beses nga mas daku sa ginaeksport sang Ukraine. Suno sa United Nations, 36 pungsod ang nagaimport sang masobra 50% sang ila trigo halin sa Russia kag Ukraine.

Labaw diri, masobra 20% sang pangkalibutanon nga suplay sang krusyal nga mga sangkap sang abono nagahalin sa Russia (15.4%) kag Belarus (5%), nga ginpapanaugan man sang mga sangsyon sang US. Ang Russia ang nagasuplay sang tubtob 40% sang *potash* kag iban pang abono nga nakabase sa *nitrogen*. Nagataas na ang presyo sang mga ini antes pa ang gera sa Ukraine dulot sang pagtimbuok sang presyo sang langis. Labi pa ini nga nagtimbuok dulot sang mga sangsyon sang US batuk sa duha ka pungsod.

Ang paghugot sang suplay kag balaligyaan sang abono ginakabig sang madamo nga "pinakadaku nga pamahug sa sistema sang pagkaon". Ini bangud apektado sini ang tanan nga mga mangunguma. Magaresulta ini sa pagbagsak sang produksyon sang tanan nga pananom nga pagkaon, indi lang sang trigo. Igabangkrap man sini ang madamo nga mangunguma, labi na sa atrasadong mga pungsod, dulot sang nagatinaas nga presyo sang nabilin nga abono sa merkado.

Paglala sang kaiwaton kag pagtaas sang presyo sang pagkaon

Subong pa lang, nagahugot na ang mga mayor nga eksporter sang pagkaon para siguruhon ang tagsa nila ka lokal nga suplay. Sang Mayo, naguntat na nga mag-eksport sang trigo kag kalamay ang India. Sang Abril, nag-anunsyo na ang Indonesia nga indi anay ini mag-eksport sang *palm oil*. Ginpahinay bisan sang Russia ang eksport sini sang pagkaon sa mga kaiping nga pungsod para amligan ang lokal nga suplay.

Labi nga mabatyagan ang epekto sang mga sangsyon sa masunod nga mga ani. Madamo nga mangunguma ang magabuhin sang produksyon samtang naganubo ang suplay kag nagataas ang presyo sang mga abono. Sa Pilipinas, dumoble ang presyo sang abono halin ₱1,436.21 kada sako sang 2021 padulong sa ₱2,943.63 kada sako subong nga tuig. Bangud diri, labi pa nga magabuktot ang mga mangunguma sa daan na nga mataas nga gasto sa produksyon. Nagapangulba bisan ang mga daku nga komersyal nga ulumhan nga indi nila malab-ot ang target nga produksyon bangud nagasalig ang ila patubas sa paggamit sang abono.

Indi libre bisan ang pumuluyo sa mga industriyalisadong pungsod dulot sang pagtimbuok sang presyo sang langis kag pagkaon. Nagaatubang sila sa nagataas nga gasto sa pagpangabuhi samtang indi makatuwang ang mga sweldo sa pagtimbuok sang mga presyo sang basehang balaklon. Ginatantya nga magalab-ot sa 20% ang implasyon sa pagkaon sa masunod nga tuig sa United Kingdom. Nagrehistro man sa "makasaysayan nga pagtaas" ang implasyon sa pagkaon sa US (10.4%), France (6.4%), Japan (4.7%) kag Germany (12.7%). AB